

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Վերջին օրերս քաղաքական ուրիշ ամեն խնդիրներն գրեթէ մոռցուած են, և ոչ ոք միտք կ'ոգնեցունէ նոցա համար, հասարակաց բոլոր ուշադրութիւնը Գերմանիոյ կայսրութեան մայրաքաղաքին վրայ դարձած լինելով, ուր միացած են երեք մեծ ազգաց վեհապետք, և նոցա գլխաւոր պաշտօնեայք:

Քաղաքական անձինք և մասնաւորապէս կառավարութիւնը դէտակն կըսպասեն տեսնել այս նշանաւոր տեսակցութեան վախճանն ու արդիւնքը: Այս շաբթու ամեն օր եկած հեռագրական տեղեկութեանց ամենքն ալ այս տեսակցութեան կվերաբերին բայց հասարակաց հետաքրքրութեան հայեացքն յագեցունող լայս մի չեն տար, այլ երեք կայսերաց համար եղած խնճոյքն, նուագածուաց թիւն, զօրահանդէսներն, ժողովրդական համակրութեան ցոյցերն, և կայսերաց կողմանէ փոխադարձաբար մէկմէկու գլխաւոր պաշտօնէից պատուանշաններ տրուիլն կ'անուշանեն, միշտ ի միտն թողլով կայսերաց և նոցա պաշտօնէից տեսակցութեան արդիւնքը:

Բազմաթիւ լրագրաց յայտարարութեան հակառակ, լոնտոնի հռչակաւոր թայմըզը միայն ծանուցած է, թէ տեսակցութեան վերջնական արդիւնքը յետոյ չըջաբերականաւ մի բոլոր կառավարութեան ներկայացուցչաց փոխ հաշտութիւն:

Հեռագիրն մերթ ընդ մերթ տեղեկութիւն կըբերէ Ալապամայի խնդրոյն վրայ, որ նուազ կարեւոր չէ: Վերջին տեղեկութեանց նայելով, ճէնովայի գեապանաժողովն իւր պաշտօնը լրացունելու մօտ է, և վերջին որոշումն պիտի հրատարակուի: Զրոյց կայ թէ Անգլիա առայժմ միայն ուղղակի փնտռուց փոխարէն 80 միլիոն ֆրանք: Ամերիկայի հասարակապետութեան վճարելու դատապարտեալ է:

Մեքսիկայի նախագահ Ժուարէզը, զժբաղդ Մաքսիմիլիանոսի սպանչին յանկարծական մահուանէն յետոյ թէեւ երկիւղ կար, թէ երկրին մէջ ծայրագոյն խռովութիւն մի տիրելով սարսափելի արիւնհեղութիւն պիտի ըլլայ, բայց ընդհակառակն տեսնուեցաւ: Յեղափոխական թեթեւ շարժում մ'ըլլալէն յետոյ, հանդարտութիւնը տիրեց, և նախագահական տեղակալն ընդհանուր ներումն հրատարակեց: Եթէ այսպէս անխըռով մնայ, քիչ օրէն նախագահական ընտրութիւնը կկատարուի, և Մաքսիմիլիանոսի չարաշուք սպանման վրայ

Մեքսիկայի հասարակապետութեան հետ յարաբերութիւն չընող կառավարութիւնը ալ կհաշտուին նոր կառավարութեան ատեն:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ուր օրէնք չկայ կամ օրինաց անթերի գործադրութեան համար անփութութիւն կտեսնուի, հոն կտիրեն ամեն անկարգութիւնք, և յառաջադիմութիւն անյուսալի է:

Ճշմարտութիւն մ'է այս, և ասոր դէմ ամեն առարկութիւնք և ամեն պաշտպանութիւնք անզօր են և ապարթիւն:

Ըստ մեզ և ըստ ամենայն ողջամիտ անձանց, այսպիսի անբարեկարգ և յետադէմ վիճակի մէջ կգտնուի Երուսաղիմայ արդի վանական կառավարութիւնըն ալ, քանի որ աղբային հաստատեալ օրէնքն առաթուր եղած է հոն, և Տ. Եսայի Պատրիարքին կամքն ամեն բանի մէջ իրեն օրէնք կնեկայանայ: Ի դուր է. այս վիճակը չկրնար ծածկել Երուսաղիմայ Սիօն հանդէսը, չկրնար արդարացունել Երուսաղիմայ Ս. Պատրիարքը, որչափ ալ ամենայն զօրութիւն և ոյժ թափէ պաշտպանողական քարոզներ տալով ի լուր դրական աշխարհի:

Երուսաղիմայ կանոնադրութիւնը որոյ անթերի գործադրութեան համար Տ. Եսայի Պատրիարք հանդիսաւոր ուխտ ըրաւ առաջի Աստուծոյ և յատենի երեսփոխանական ժողովոյ, - այժմ փոշեաց տակ թաղուած է:

Բազմաթիւ տարիներ կանցնին Եսայի Պատրիարքին դահակալութեան վերայ, բայց տակաւին Երուսաղիմայ հաշուոց ու գործոց վրայ թող մանրամասն ալլ հարեւանցի տեղեկութիւն մ'անգամ չունի ազգային կեդրոնական վարչութիւնը: Վերջին ժամանակներս երբ այս հաշուոց ընդ երկար յապաղման վրայ դիտողութիւններն ու մեր հետաքրքրութիւնը աւելնալով տեղեկութիւն առնուլ ուղեցինք, միշտ իմացանք թէ Սէֆէրեան գերապատիւ Տ. Սիմէօն Ս. Արքեպիսկոպոս մօտերս մայրաքաղաքս պիտի գայ հետն առբերելով Երուսաղիմայ հաշիւները: Կսպասեմք, ինչպէս հրէայք կսպասեն մեսիայի մի դալըստեան:

Երբ աղբային հաշուոյ մը վրայ այսչափ երկար ժամանակ լուծիւն կպահուի, արդեօք կսակածանաց և գայթակղութեան քտելի չտրուիր. մանաւանդ երբ կանոնադրութիւն մի կոյ և համարատուութեան վերաբերեալ տրամադրութիւնք կգտնուին:

Արժանապատիւ Տ. Եզնիկ վարդապետ՝ որ քանի մի տարիներէ հետէ սովորութիւն ունի Ս. Աստուածածնի տօնին հանդիսաւոր Պատարագ մատուցանել ազգային Հիւանդանոցի մատրան մէջ, - այս տարի յիշեալ տօնին Թէքրտաղ գտնուելուն պատճառաւ, վաղը պիտի Պատարագ մատուցանէ հոյն մատրան մէջ:

Կյուսամք, թէ այս առթիւ մայրաքաղաքիս ազգայնոց շատերը Հիւանդանոց կգտնուին վաղը, և հոգեւորապէս կմխիթարուին և միանգամայն կմխիթարեն մեր պատսպարեալ ազգայինքն:

Պրուսայու Առաջնորդ գերապատիւ Տ. Բարթոլոմէոս Ս. Արքեպիսկոպոս ալ վաղը Բուժէլի-Հիսարի եկեղեցւոյն մէջ քահանայական ձեռնադրութիւն պիտի ընէ:

Անցեալ շաբաթ աւուր թերթով ծանուցինք, թէ Խառն ժողովն որոշած է Բ. Դրան հրամանաւ մայրաքաղաքս բերել Մալաթիոյ նախկին առաջնորդ Մաղլմեան Առաքել վարդապետը:

Մեք կկարծէինք, թէ այս վարդապետը այժմ տակաւին կիլիկիոյ վիճակը կգտնուի, բայց ստուգելէնք որ բաւական ժամանակէ հետէ յիշեալ վիճակէն ելած և կիպրոս անցած է: Կիլիկիոյէն ելած ատենը վարդապետական կարգը ձգեր և աշխարհական դարձեր է, բայց յետոյ կիպրոս հասած ատենը դարձեալ վարդապետական կերպարանքն առեր է և Միւռոն կվաճառէ եղեր նոյն կողմերը:

Այս վարդապետին վրայ այնպիսի յանցանքներ կգնեն, զորս լողը կըքստմընի, և որովք մինչեւ անգամ մարդըստելու արժանի չըլլար: Այսու ամենայնիւ զարմանալի է որ Մալաթիոյ վիճակայնոց մեծագոյն մասն տակաւին յարած են Առաքել վարդապետի, և զանի դուրստիւք երկինքները կհանեն: Արդեօք Առաքել ժողովուրդը կդիւրթէ:

Պատրիարքական փոխանորդ գեր. Միլեան հինգշաբթի օրը Խառն ժողովոյ յայտներ է, թէ Պատրիարքարանի կողմանէ ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ ժամանակէ մի հետէ գործադատար մի չըլլալով, կարեւոր խնդրոց կարգադրութեան համար գժուարութիւնք կպատահին:

Ժողովը որոշեր է խնդրոց կարգն անցունել այս առաջարկութիւնը, առաջիկայ նստին մէջ ատենն հանելու պայմանաւ:

Քաղաքական ժողովոյ պարաքն է առաջիկայ նստին մէջ կարգադրել Գալու-քեահեաթի խնդիրն ալ, որ կարեւոր է, և առկախ մնալով, կընայ վերահակար ըլլալ:

Անշուշտ այժմ չատերը հետամուտ են այս պաշտօնին, և այլ և այլ անձինք կառավարելու: Սակայն ժողովոյն անհրաժեշտ պարտքն է ամենայն խնամով և անաչառութեամբ ընտրել արժանաւորն, եթէ անհնար է համոզել և ետ տալ Սադայեան Ալեկսան Էֆէնտիի հրաժարականը:

Երէկ ծանուցինք, թէ խառն ժողովոյ որոշմամբ արժանապատիւ Տ. Մատթէոս վարդապետ իղմիրեան և մեծապատիւ Խրիստոստոսը Էֆէնտի Ղազարոսեան առաջիկայ ուրբաթ օրը Պրուսա պիտի երթան խաղաղարարութեան պաշտօնով: -սակայն մոռցանք նշանակել թէ խառն ժողովոյ որոշած է Պրուսայի Առաջնորդ Ժաննալ Գերապատիւ Տ. Բարթողիմէոս Ս. Արքեպիսկոպոսը, և ոչ թէ հրաժարեալ կամ հրաժարեցուցեալ, ինչպէս երբեմն կհամարուէր կամ կհամարէին:

Սղերդի (Քիւրտիստան) առաջնորդական խնդիրն ալ որ բաւական ժամանակէ հետեւ առ կախ մնացած էր, խառն ժողովոյ հինգշաբթի աւուր նստին մէջ կարգադրուեցաւ:

Սղերդի Յովհաննէս քահանայն, որոյ վրայ ժանր ժանր ամբաստանութիւններ լինելուն պատճառաւ մայրաքաղաքս բերուած է, և նոյն իսկ մայրաքաղաքիս մէջ չարագործութեան մէջ գտնուելով հիւանդանոց զրկուած էր, բայց յետոյ կրօնական ժողովոյ որոշման հակառակ Սղերդի կողմերը դարձած էր, ի մեծ զարմանս լսողին, - ժողովը որոշեց որ այս քահանայն Անապատ քաղաքի ինչպէս որոշած էր կրօնական ժողովը, և Բ. Դրնէն քաղաքի հրամանագիրն առնուելով Սղերդի Առաջնորդ Գերապատիւ Տ. Պետրոս վարդապետին յանձնուի, և շուտով դառնայ Սղերդ:

Թիշեալ քահանայն ոչ միայն անբարոյականութեան ծանր յանցանքով մէջ գտնուած է, այլ և տեղւոյն վարժարանաց գոցուելուն և անձնակրական հաստատութեանց խափանման պատճառ եղած է, և միանգամայն Պապէ անուն անձի մի հետ ամեն ջանք ըրած է Առաջնորդին աղբեցութիւնը ոչնչացունելու համար:

Հին պարտքեր եւ դրամ

Ոմանք Բաւարացիին, նախատեցին զմեզ, երբ սկսանք գիտողութիւն ընել և հրապարակական տեղեկութիւն պահանջել հին պարտքի վճարման համար Ս. Պատրիարք Հօր ձեռնարկած հանգանակութեան վրայ, որովհետեւ կնկատէինք որ Ս. Պատրիարքը չպիտի յաջողի հանգանակութիւնը ի գլուխ տանիլ ըստ արժանւոյն, պարտքը տակաւին պիտի մնայ անվճար, և պարտատեւարքն տակաւին անդին ասդին և մանաւանդ ժողովոյ խորհրդարանները պիտի յարձակին և աղաղակ ու ամբոխ յարուցանեն:

Ահաւասիկ, ամենուս աչքին առջին է հայագործ Զաքար աղան, և դեռ երեսփոխանական ընդհանուր ժողովոյ քերթին նստին մէջ քիչ անպատիւ կերպիւ չվարուեցաւ. և զարմանալի է, որ

Ս. Պատրիարքը, քիչ ժամանակի մէջ հին պարտքը վճարման յանձնառու եղող Ս. Պատրիարքը չյանդիմանեց զանի և չըսաւ որ իրեն դայ, այլ կերպիւ իւրիք իրաւունք տուաւ նորա աղաղակելուն և ժողովը չփութելուն:

Գիտեմք որ հին պարտքը ամբողջապէս վճարուած չէ, բայց չեմք գիտեր թէ որչափ ստակ ժողովուած է, ո՞րք են տուողները և որչափ պարտք վճարուած է. այս տեղեկութիւնները չունիմք, որովհետեւ դեռ հաշիւ չտեսանք:

Դադրած է հանգանակութիւնը. և հին պարտքը խնդիրը դարձեալ ազգային վարչութեան ատենը ելած է այս շաբթու:

Հին պարտքը խնդիրն երբ վերջին անգամ երեսփոխանական Ընդհանուր ժողովոյ ներկայացաւ, շատ երկար խորհրդակցութիւնք և դիտողութիւնք եղան, և վերջապէս Ս. Պատրիարքը յանձն առաւ քիչ ժամանակի մէջ այս պարտքը շնչել հանգանակութեամբ, և ազգային վարչութեան ձեռքն ու ոտքը քակել, և թող տալ որ արձակ համարձակ դործէ և էական խնդրովը զբաղելու ժամանակ ունենայ: Շատերն այն ատեն հաւատացին թէ Ս. Պատրիարքը այս խոստմունքը կկատարէ, բայց մեք չհաւատացինք, որովհետեւ դիտէինք թէ մեր Ս. Պատրիարքը ամեն բանի ձեռնարկելու, բայց դեռ ի գլուխ չհանած ետ կենալու յատկութիւնն ունի դժբաղդաբար:

Ժամանակն յայտնեց ամեն բան: Հանգանակութիւնը չյաջողեցաւ, հին պարտքը մեծագոյն մասն անվճար մնացած է, և հայագործ Զաքար աղան դեռ եւս ազգային խորհրդարանները աղաղակաւ և ազմկաւ կըցունէ. իսկ Ս. Պատրիարքը՝ առանց յիշելու իւր հանգիստաւոր խոստումն, ֆաղաքական ժողովոյ կառավարիչ որ Մուգաթայի տուրքէն վճարուի անոր առնելիքը:

Հետեւաբար, դարձեալ կլսեմք, հանգանակութիւնը դադրած է, և հին պարտքը խնդիրն դարձեալ ֆաղաքական ժողովոյ ատենը ելած, ու անոր ուշադրութեան ու զբաղման առարկայի եղած է:

Ինչ պիտի ընէ ֆաղաքական ժողովը. - ըստ մեզ պարտի այս մասին ինքնին տնօրինութիւն մը չընել, այլ խնդիրը դարձեալ տանիլ դնել երեսփոխանական ընդհանուր ժողովոյ սեղանին վրայ, ուսկից Ս. Պատրիարքը համարձակեցաւ առնուլ, և կանխիկ շնորհակալութիւններ ընդունեցաւ յոմանց:

Ս. Պատրիարքը պարտի ընդհանուր ժողովոյ յայտնել իւր ըրածը, և ոչ թէ այսպէս լռիկ մնալի թօթափել իւր վրայէն բեռը ամենայն անտարբերութեամբ:

Ս. Պատրիարքը պատասխանատուութեան տակ է. թող տայ իւր պատասխանները, և ապա ազգային ժողովը կը խորհի թէ ինչ պէտք է ընել այսուհետեւ:

Մեծաւ շնորհակալութեամբ կհրատարակեմք հետեւեալը:

« Թօթաբուի աղջկանց վարժարանի հոգաբարձութիւնը ներկայիս կ'յայտնէ

թէ խաչատուր աղայ Ղազարոսեան որ 1865 է ի վեր հոգաբարձութեանս գանձապետութեան պաշտօնը կը վարէ, ներկայ թուականաւ իւր ազատ հաճութեամբ իւր պաշտօնէն հրաժարելու կամք յայտնած ըլլալով. և հոգաբարձութիւնս ի խորհուրդ գումարուելով, յիշեալ վարժարանի վերաբերեալ բոլոր հաշիւները մանրամասնաբար քննած ամբողջապէս զանոնք ընդունած է իւր ձեռքերէն. հետեւաբար խաչատուր աղայ Ղազարոսեան հոգաբարձութեան յանձնած է վարժարանի հասոյթ սո մանուած և իւր քով աւանդ կեցած հետեւեալ արժէթղթերը:

1. Երկու հարիւր քառասուն հաճախեան ֆօնտայիտէ ներքին փոխառութիւն, որոց 1872 յունվար 1 ի վեր ամսեայ կտրօնները կտրած են:

2. Տասն հատ Արժեւորման բումբլ Օսմանեան երկաթուղեաց, ամբողջապէս վճարեալ, որոց թիւերը հետեւեալներն են:

Թիւ	140,929.	Թիւ	211,766.
»	140,930.	»	211,848.
»	140,932.	»	331,888.
»	200,493.	»	575,000.
»	211,758.	»	641,523.

և միանգամայն

3. Հինգ հազար ութ հարիւր ութսուն և վեց դուրուշ ֆաթայ պատրաստ դրամ, ըստ հաշուեկշռոյ վարժարանի 1870-72 տարւոյ մատակարարութեան:

Սոյն հաշիւներէն զատ, վարժարանի 1871-72 տարւոյ մատակարարութեան համար հինգ հարիւր հատ քսան և հինգական դուրուշնոց տոմսակներ կան, որոնք Ղազարոսեան խաչատուր աղայի իրեւ գանձապետ ստորագրութիւնը կկրեն. ասոնց հաշիւը ինչպէս նաեւ 1871 մայիս 31 է վերջը եղած վարժարանի վերաբերեալ բոլոր հաշիւները ամբողջապէս հոգաբարձութեանս յանձնուած են:

Հոգաբարձութիւնս կ'յայտնէ ուրեմն թէ Թօթաբուի աղջկանց վարժարանի վերաբերեալ բոլանդակ հաշիւները առնուած են Ղազարոսեան խաչատուր աղայէն և հաշւոյ վերաբերեալ որ և է խնդիր չէ մնացած իւր հետ:

Հոգաբարձութիւնս իւր շնորհակալութիւնն ու գոհունակութիւնը յայտնելով Ղազարոսեան, որ իրեւ գանձապետ ցարդ իւր պաշտօնը անձնուիրաբար շարունակեց, և վարժարանիս պաշտպաններէն մէկը հանդիսացաւ, ներկայս կը յանձնէ իրեն ի միամտութիւն:

Թօթաբուի 26 նոյեմբեր 1872.

Հաճե Գրիս Ունեւ
Բ. Նաւասեան. Գ. Մ. Արժեւ.
Մ. Նաւասեան. Գ. Բրեւ. Մ. Նաւեան.

ԽԱՍՈՆ ԼՈՒԻՆԵՐ

Միաստի մենավաճառն երէկ ըսկըսաւ, և սկսան նաեւ բարձրանալ հասարակաց դժգոհութեան ձայները, և երէկ տեղ տեղ բաւական խռովութիւն, կռիւ և ծեծ եղաւ ծխավաճառաց խոտովները:

Ժողովարդն իրաւունք ունի դանա

գատելու և բողոքելու, մանաւանդ աղ-
քատիկն, որովհետեւ օխան 10 զուրուշ
ալ չարժող աղբի պէս ծխախոտը գրե-
թէ մինչեւ 50—60 զուրուշի կծախուի :
Մենավաճառի արտօնութիւն ունեցողնե-
րը արդեօք 20 փարայի ծխախոտը 2 և
աւելի զուրուշի ծախելու ալ իրաւունք
և արտօնութիւն ստացած են :

Մէկ կողմանէ սղութիւն. միւս կող-
մանէ ալ կլտեմք թէ ծխախոտը ծովու
ջրով կտրակեն, որպէս զի պահուած տե-
ղը առաւել չբոլորոսի: Ծխախոտը՝ որ ար-
դէն առողջութեան համար քիչ փնասա-
կար չէ, այսպէս ծովու ջրով պատրաս-
տուելով՝ առաւել փնասակար կըլլայ. և
հետեւաբար՝ առողջութեան արժէքը
գիտցողները անշուշտ այսուհետեւ բո-
լորովին հեռի հեռի պիտի փախչին ծը-
խախոտէ :

— Կայսերական պալատան դիւա-
նապետ էֆէնտին, և Եգիպտոսի բարձ-
րապատիւ Խոսիվին դիւանապետն երէկ
յատուկ պաշտօնով մի Եգիպտոս ուղե-
ւորեցան :

— Պաշտօնէից ժողովն այսօր ար-
տաքոյ կարգի նիստ մի պիտի ընէ ինչ
ինչ կարեւոր խնդրոց վերջնական կար-
գադրութեան համար :

— Արտաքին գործոց պաշտօնեայ
վսեմութայլ ճէմիլ փաշա հինգշաբթի օ-
րը կոչուեց մի տուաւ ի պատիւ բարձ-
րաստիճան պաշտօնատարաց, Պալթալի-
մանի ծովեղերեայ ապարանքին մէջ :

Նորին վսեմութիւնը փարիզի օսման-
եան դեսպանատան երկրորդ քարտու-
ղար Սիւլէյման պէյի հետ առաջիկայ
երկուշաբթի օրը Գրեմպիտի ուղեւորի,
Ռուսայի Ալեկսանդր կայսրը գլխաւոր-
րեւու և տեսնուելու համար, որ քանի
մ'օր Լիվաթիա պիտի բնակի :

— Բումբէի երկաթուղոյն Չաթալ-
ճայէն մինչեւ Չօրլու եղած մասին շինու-
թիւնն ալ կաւարտի մօտերս, և հասա-
րակայ համար կրացուի :

— Չորեքշաբթի օրը Ռուսաց Աղեկ-
սանդը կայսեր տարեգարծի օրն ըլլա-
լով, Օգոստոսիա Սուլթանին և Բ. Գրան
կողմանէ յատկապէս երկու պաշտօնա-
կալք ուստական դեսպանատունը դը-
նացին ի շնորհաւորութիւն :

— Բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսը Գա-
նուբի կուսակալ եղած ատենըմանչտողոց
համար վարժարան մի բացաւ Բուսճու-
գի մէջ. և երբ մտադիր էր աղջկանց
համար ալ այսպիսի հաստատութիւն մի
հիմնել հարկադրեցաւ հրաժարել: Արդ-
կլտեմք, թէ այս օրերս յիշեալ կարեւոր
հաստատութիւնը կհիմնուի նոյն քաղա-
քին մէջ :

— Նըսուի, թէ բոլոր գաւառաց կու-
սակալները մայրաքաղաքս կանչուած են,
ինչ ինչ բարեկարգութեանց վրայ խոր-
հըրդակցելու համար. սակայն ստու-
գութեան կարօտ է այս լուրը :

— Վիրթէմպերկի (Գերմանիա) թա-
գաւորը պատուանշան զրկեր է մայրա-
քաղաքիս ուստական դեսպան իկնաթի-
էֆ զօրապետին և դեսպանատան ա-
ռաջին թարգմանին :

— Ռուսաց կայսրուհին առաջիկայ
գարնան մէջ Ս. Երուսաղէմ ուխտի պի-
տի գայ :

— Առաջիկայ չաբթու մէջ հասարա-
կայ համար պիտի բացուի Խաղիւտարի
Հայտարար-փաշայէն մինչեւ Բէնտիկ ա-
ւարտած երկաթուղին: Երէկ հասարակաց
շինուածոց պաշտօնեայ Էտհէմ փաշայ և
ուրիշ պաշտօնատարք և երեւելի անձինք
մինչեւ Բէնտիկ գնացին ու դարձան :
Վաղը փորձի համար երթեւեկութիւն
մ'ալ պիտի ըլլայ :

— Իզմիրի գլխաւոր վաճառականու-
թիւնը չոր պողոց վրայ է, և այս եղա-
նակին մէջ Ասիոյ խորերէն Իզմիր շատ
պտուղ կըտարի: Ասոնց գիները այս օ-
րերս Եւրոպոյ մէջ բարձրացած ըլլալով
վաճառականաց կողմանէ մեծ քանա-
կութեամբ միւրգ կըղրուի նոյն կողմերը :

— Եգիպտոսի մէջ կին մի չորս աղ-
ջիկ զաւակ մէկ տեղ ծներ է, առաջին
երկուքը մէկ աւուր մէջ և միւս եր-
կուքը երկու օք յետոյ բերելով :

Աւստրիոյ և Ռուսիոյ կայսերք Պէր-
լինէն դարձեր են իւրեանց տեղերը :

— Հնդկաստանի շատ կողմերը քո-
լէռան մօտ է, և սաստիկ հարուած-
ներ կուտայ: Գիւղաքաղաքի մի դպրո-
ցին 82 աշակերտները այս հիւանդութե-
նէն բռնուեր, և 32 ը չեն կրցեր աղա-
տիլ մահուան ճիւղաներէն :

— Ճաբոնի կառավարութիւնը 200 հա-
զար լիւրա փոխ աւեր է, և երկրին հան-
քերը քննելու և բանեցունելու համար:
— Ռուսիոյ մէջ այլեւայլ կողմեր այս
տարի քօլէրան մօտ է, բայց հիւան-
դացողներուն մեծագոյն մասը կաղատին :

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը, ա-
ռաջիկայ 1873 ին, Բեդրասպուրկի մէջ Ար-
ուեստահանդէս մի պիտի բանայ ար-
ուեստական 3 և երկրագործական գոր-
ծիքներու համար: Այժմէն բոլոր կա-
ռավարութեանց արտաքին գործոց պաշ-
տօնատանց ծանուցուած է, թէ ուրիշ
երկիրներէ ալ որ և է գործ և բերք
կընդունուին այս Արուեստահանդիսին
համար :

— Սպանիոյ թագաւորական գահուն
հետամուտ Տօն Գարլօ, որ վերջին ա-
պստամբութեան հեղինակն է, թուի թէ
վհատած է, որովհետեւ ճէնօվա պի-
տի անցնի եղեր, Եղբայրն արդէն Գաղ-
ղիա կգտնուի :

— Անգղիոյ մէջ գտնուած երկա-
թուղեաց ոմանք թէեւ 100 ին 5—6 շահ
կցուցնեն, բայց ոմանք ալ երբէք շահ
չեն ունենար: Այս պատճառաւ աղգա-
լի ժողովոյն առաջարկուեր էր միա-
ցունել բոլոր ընկերութիւնները. բայց
չէ ընդունուեր առաջարկութիւնը, և
որոշուեր է փոխադրութեան գիները
բարձրացունել :

— Լոնտոնի մէջ տիկին մի իւր տու-
նը 45 կատու և 38 շուն կպահէ և կսը-
նուցանէ եղեր: Այս տիկինը օր մի կեն-
դանիքն երեսի վրայ ձգելով հեռաւոր
տեղ մի բարեկամի մի տուն գնացեր և
20 օր կեցեր է հոն, ի դարձին տեսեր
է որ շուններն ու կատուները զիրար կե-
րեր են, և միայն չորս շուն մնացեր են,
բայց անոնք ալ անօթութեան պատճա-
ռաւ սատկելու վիճակի մէջ կգտնուին:
Կառավարութիւնը լսելով այս դէպքը՝

մէկուկէս ամսուան բանտարկութեան և
10 լիւրա տուգանաց դատապարտեր է
զտիկինը, առ ի խրատ և ի զգուշու-
թիւն այլոց :

— Իրլանտայի Տուպլէն քաղաքին
հռոմէականաց ու բողոքականաց մէջ
անցեալները խռովութիւն ծագեցաւ,
և մինչեւ այսօր կշարունակէ՝ հետզհե-
տէ առաւել սաստկանալով: Նախորդ
ամսոյն 26 ին առաւօտուն, հռոմէա-
կանք կոխեր են ոստիկանութեան պահա-
կանոց մի և աւերեր և ոստիկանաց մէ-
կը չարաչար վերաւորեր են: Հռոմէա-
կանք բողոքականաց տուններն ալ կո-
խեր և աւերի աւեր են, և այս դէպ-
քին ատեն բազմաթիւ անձինք վերա-
ւոր ու մեռեալ ինկեր են :

Անգղիոյ կառավարութիւնը յաճախ
երկրին այս մասին մէջ պատահած խռ-
ռովութիւնը զսպելու կզբաղի, և վեր-
ջապէս այս երկրին մէջ հռոմէականք
երբէք հաշտ չեն բողոքականաց հետ :

— Ճաբոնի Եոգոհամա քաղաքէն մին-
չեւ Եէտօ մայրաքաղաքը երկաթուղոյ
շինութիւնն աւարտեր, և հասարակաց
համար բացուեր է :

— Սպանիոյ թագուհին յղի է :

— Գերմանական զօրաց զբաւած գաղ-
ղիական գաւառները կպարպուին մինչև
յառաջիկայ 1873 տարւոյն փետրվար ա-
միսը :

— Չինաստանի մէջ չորս եւրոպացւոց
միջոցաւ շինուած զրահապատ մեծ շո-
գենաւ մի ծովը իջեր է մօտերս, և այս
պատճառաւ հանդէսներ կատարուեր
են: Չինաստանի մէջ ալ հետզհետէ քա-
ղաքակրթութիւնը կմտնէ, և եւրոպաց-
ւոց ուշադրութիւնը կգրաւէ: Պորովհե-
տեւ այս ազգը արդէն նշանաւոր յառ-
կութեանց տէր լինելով շատ յուսալի է
որ ժամանակէ մի յետոյ եւրոպացւոցմէ
յառաջ անցնի :

— Ամերիկայի մէջ գատարանի նա-
խագահ մի կաշառակերութեան ամբաս-
տանութեան ենթարկուելով և ստուգ-
ուելով՝ վեցամեայ բանտարկութեան,
և այսուհետեւ որ և է պաշտօնի չգոր-
ծածուելու և անունը չարագործաց տու-
մարին մէջ արձանագրուելու դատա-
պարտուեր է :

— Հետաքրքիր մէկը Հռոմայ Պա-
պին վերաբերեալ հաշիւ մի գտեր է հե-
տեւեալ կերպիւ :

Պապը 1792 ին ծներ է. այս չորս թի-
ւերը գումարելով՝ արդիւնքը կըլլայ 19:
1819 ին քահանայական կարգ առեր
է. այս չորս թիւերն ալ եթէ գումա-
րենք՝ 19 կըլլայ :

1846 ին պապութեան գահը բարձրա-
ցեր է. ահա այս չորս թուանշաններուն
գումարն ալ 19 էն աւելի չըլլար :

— Գաղղիոյ գահակորոյս կայսեր մեր-
ձակայ ազգականներէն Նաբոլէօն իշխա-
նը Չիլիցերի ճէնովրա քաղաքին մէջ ու-
նեցած մէկ ագարակը այս անգամ՝ ծա-
խեր է 550 հազար ֆրանգի, զոր 2 մի-
լիոն ֆրանգի առած է եղեր :

— Ամերիկայի հասարակապետու-
թեան Նախագահը շատ գոհ եղեր է,
ձենովրայի դեսպանաժողովին տուած
վերջին սրտշման վրայ :

— Պէրլինի մէջ քաղաքական խնդրոց վրայ երեք կայսերաց ընելիք տեսակցութեան համար յառաջագոյն ծրագիր մի պատրաստուած է եղեր, որպէս զի տեսակցութեան ատեն նոյն ծրագրէն գուրս չենեն :

— Հապէշաստանի Գասա թագաւորը եգիպտական զօրաց Հապէշաստանի սահմանը անցնելուն դէմ ոչ միայն առեգիպտական իշխանութիւնն բողոքագիր մ'ուղղեր է, այլ և առ թագուհին Անգղիոյ և առ կայսրն Գերմանիոյ բողոքեր և նոցա քաղաքական միջնորդութիւնը խնդրեր է : Զարմանալի են ժամանակին փոփոխութիւնք . Հապէշաստան՝ որ երբեմն երբէք յարաբերութիւն չունէր եւրոպիոյ հետ և մանաւանդ առ ոչինչ կզրէր զԵւրոպա, — այժմ կճանչնայ զանի, կհամակերպի անոր և եւրոպական վեհապետաց միջնորդութիւնը կինդրէ ի ստիպողական հարկի :

— Անգղիոյ վելյըս գաւառին յիմարանոցներուն մէջ 58640 յիմար կգտնուի, որոց 26848 ը՛ այր, և 31828 ը՛ կին են : Ասոնցմէ զատ 2000 հողերի չափ ալ յիմարանոց չընկուելով տուններնուն մէջ կը պահուին, որով 60640 կըլլայ բոլոր յիմարաց թիւը : Անգղիոյ բնակչաց թուոյն նայելով, 1000 ին 3-է ըսել է, բայց այլ և այլ կողմեր 100 հազարէն մէկ տարուան մէջ մինչև 170 հոգի կխելագարին :

— Փարիզի ռուսական դեսպանը Նախագահ Պ. թիէրի օգնականութեան համար գտնուած քաղաքը դնացած ըլլալով այս օրերս, շատերը կարծեր են թէ Պէրլին երեք կայսերաց տեսակցութեան վրայ ի պաշտօնէ տեղեկութիւն տալու գնացած է . բայց կհաւատեն թէ այս կարծիքն ընդունայն է, և Պ. թիէր հըրաւիրած է զանի : Դեսպանը յիշեալ քաղաքն հասած ատենը զինուորական հըրամանատարաց ոմանք երկաթուղոյն կայարանէն դիմաւորեր են, և Պ. թիէրի յատուկ կառքով տարեր են առ Պ. թիէր, որոյ հետ երկար ժամանակ տեսնուեր է :

— Ամերիկայի Պալտիմօր քաղաքին մէջ մօտերս նշանաւոր մեծ գողութիւն մը տեղի ունեցեր է ազգային Պանքայէն, հետեւեալ կերպով :

Պանքաները քաղաքին կեդրոնը հաստատուած են : Վերոյիշեալ Պանքային քովը շէնք մի կայ, որուն առաջին յարկը պարապ ըլլալով՝ մարդ մը վաճառականութեան զբաղելու պատրուակաւ եկեր զայն վարձեր է, յառաջուց 265 տողար վարձքը հատուցանելով : Ահա այս բնակարանն է եղեր գողերուն կեդրոնը, որոնք շաքաթ և կիւրակէ գիշերները աշխատելով՝ իրենց բնակութեան տեղին պատը՝ որ վերոյիշեալ ազգային Պանքային նստորեկրեայ յարկը կը հանէ եղեր, յաջողեր են ծակել ամենայն զգուշութեամբ, և կղմնորդները ու քարերն ալ վարպետութեամբ պահեր են, այնպէս որ իրենց նշանատակին հասնելու համար միայն երկաթեայ տախտակ մը մնացեր է . զայն ալ մասնաւորապէս պատրաստուած գործիքներով կտրելէն վերջը ներս մտեր են, ուր ազգային Պանքային սնտուկէն զատ

քսան և հինգի չափ պահ գրուած մասնաւորաց սնտուկներ կան եղեր : Ասոնց մէջի բոլոր ստակները և ստակ արժողամէն տեսակ թղթերը ժողովելէն վերջը փախեր են, ի բաց առեալ մէկ քանի մօրհակներու ծրարներ, զորս աճապարած միջոցին հոն ձգեր են : Գողըրուածին գումարն է 2 միլիոն ֆրանքի չափ :

Այս եղելութիւնը իմացուեր է, բայց ուշ, որով չարագործներուն և ոչ մէկ հետքը կըցեր են գտնալ :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Փարիզի Մուրատեան և Վենետիկի Ռաֆայէլեան վարժարանաց մէջ 3-6 տարի ուսումն առնող համեստ ու վառվռուն երիտասարդ մի պատրաստ է ազգային վարժարանաց և տանց մէջ դասախօսութիւն ընել հայ ու գաղղիարէն լեզուաց, թուարանութեան ու աշխարհագրութեան, պատմութեան, տնտեսականութեան և վայելչագրութեան վրայ :

Պէտք ունեցողը կհրաւիրուի առ տնօրինութիւն լրագրոյս, յորմէ առաւել գահացուցիչ տեղեկութիւններ կը տրուին :

Տալիս վէ մուհաբէմէյէ միւթապիք խուսուսաթըն բույէթինի խիւ վէքեալէ իճրա իթմէք իշին վէ նիզամը ապրէսինտէ բըրէթէստօ վէ սէքլէստրօ վէ իսթիսաթ թանգիթ իթմէք իշին Քամանթօ խանտա 21 նօմէրօ օտա մահալ մախսուս քիւշատ օլտուղընտան, հէր քէսի խօշնուտ խոյճէք սուրէթթօ իշլէրինի թէսվյէ խոյճէքի վէ հէր կիւն սահաթ ալթըյէ քատար աջըք պուլունահաղը իլան օլունուր :

ԵՒՐՈՊԱ ԻՍԹԻՔՐԱԶԱԹԸ ՊԻԼԵԵԹԼԵՐԻ

Պաղէ-դարու էմթա կէմրիկի ճատտէսի Ն. 26 մաղաղատա հէր նէվի իսթիքը-րազ պիլէթթլէրի վէ իքրաթլէրի պիլէթթլէր սաթըլըր վէ սաթըն ալընըր . գուրօնլարըն վէ բիսնդօսու խասպէթ խոյնլէրին պէտէլլէրի տալի չօգ մինասիլ պիլ, քիլաթ իլէ սըօնթօ օլունուր :

Սահիլի իմզա վատ խոյր մաղաղայի մէկքիւրէ թէլլիթ խոյն գաթլարա թափսիլի մալիւսաթլար վերմէյէ . պուլտան մատա ճէմի Եւրոպա իսթիքըրազըն վէ պուրա չալէնաթթլէրին պաշլանկըճընտան պէրու չէքիլէն գուրալարըն թէլլիլ զաղէթալարը մէվճուտ պուլունտուղընտան, վատ խոյր ետթլրինտէ պիլէթթլի պուլունտան գաթլարա, հէր նէվի պիլէթթլէրին իլէքիտէն պէրու չէքիլէն գուրալարըն մուպէլէն իթմէյէ, զիւրա չօգ պիլէթթլէր գալանմըլ օլարազ, գաղանահաղ իւմիւտի իլէ ահալի ետթլինտէ հըթղ օլունմաղտա տըր :

4

Ղալա 3. Երէնէն

ԿԱՆՈՆԱԻՐ ԵՒ ՎԱՅԵԼՈՒՅ ԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԾԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՆԳԵՐԶ ԶԱՆԱԶԱՆ ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ,
ՅԱԻԵԼՈՒԹՆԵՐՈՎ ՈՒ ԳՐԱՅԵՂԱՆՆԵՐԻ ՈՒ
ՍՆԱՏՈՒԿԱԿԱՆ ՍՏՈՒԵՐԱԳՐԵՐՈՎ

Մ. Մ. ՄԻԱՆՍԱՐԵԱՆՑ

Ս. ՊԵՏԵՐՅԱՆԻՔ 1872

Կը գտնուի Յ. Գալաֆեանի քով քիչ թուով : Գին մէկ արծաթ մէճիտ :

ԱԺԱՆ ԳՐԳԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ ԾԸ

Յ. Գալաֆեան և Յրէնկեան գրատանց մէջ կը վաճառուին . ուշ մնացողները բայց կը մնան :

	ԴՐԱ	ՔՐԻ
Ագնիւնիք	12	
Առաջին գրքուն և արտագրքէր պրէ.	7	
Աւարտ	5	
Բարաբան փշթիւմըն 2 հար. ընդդ.	60	
Բարաբան փշթիւմըն 4 հար. համար	1	
Գեղարարութիւն հայերէն	1	
Գործ և արտաբեր	6	
Գրքունիւն արքային վարձան	5	
Երեւի	5	
Եր. լիւնար. Դատան Խոյն Մեթիլ	3	
Եւթարական հեռագիր	2	
Երեւի	5	
Թէլլիք Գեղարար	2	
Ժամանակ. Հայաստ. Ս. Երեւի	5	
Խաղաղի հեռագրութիւն Դատան Կերպ	5	
Կերպար	5	
Կրթութիւն արձակու լիւն	5	
Հարաբարեան Դատան	1	
Հեթարան Բարաբար	15	
Հեթարան Դատան	7	
Հեթարան Երեւի	8	
Մանր. Դատ. Կրթարարեան Դատան	2	
Մեթիլիւն երկարատան Դատ. Երեւի	12	
Մեթիլիւն Կերպ	8	
Նախընթ. Դատ. Երեւի 6 Դատ	60	
Նախընթ. Դատան	6	
Իւշթիլ	10	
Դատ. Թիլլիք արքանաւ	10	
Դատ. Դատ. Դատ. Դատ. Դատ. Դատ.	10	
Դատ. Դատ. Դատ.	5	
Դատ. Դատ. Դատ.	6	
Դատ. Դատ.	5	
Վաճառականութիւն Դատան	5	
Գրքուն	10	
Գրքուն և Բարաբար	1	
Գրքուն և Կերպար	20	

ԻՆՉ Է ՄԵՐ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԸ ՈՒ ԻՆՉ Է ԱՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԸ

Այս անունով մինչև հիմակ չը տեսնուած ընթացքով օգտակար տետրակ մը բանասէր մէկը կը հրատարակէ :

Կծախուի Գալաֆեան գրատունը, և կամուրջի գլխուն պարագան և լրագրաց ցրուիչներուն քով : Գին 40 փարայ :

ՊԱՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

1. Միայն շաքաթ օրերը կը հրատարակուի :
2. Տարեկան բաժանորդագրին է միայն երկու արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարել թէ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ գաւառաց համար :
3. Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը նմազրութիւնը պիտի վճարէ :
4. Հատը 40 փարայ է, և կգտնուի ամեն Հայ գրաւաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով :
5. Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար : Աւելի ածան կըլլայ աւելի անգամներու համար :
6. Խօսադրութեան վերաբերեալ որ և է զիր ուղղի տա Տեղեւն-Տեղ 2. Ս. Առաջաձեւան, Կ. Պոլիս Գիւրգըն խան վարի յարկ թիւ 26 :

ՏԵՐՈՒՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎԱԿԻ ԳԱՎԱՅԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ ԳԻՐԳԵՐՈՒ ՊԱՆ ՎԱՐԻ ՄԱՐԿ ԹԻԻ 26